amigos

GIR VIDERE

VÅREN 2021

Forord

«Amigos gir videre» er et informasjons- og aktivitetshefte som sendes til alle barnelag som er medlemmer i Acta. Heftet sendes ut én gang i semesteret, og til hvert hefte hører det til filmer som dere kan finne på oppgitt internett-adresse (se side 4). «Amigos gir videre» skal gi lederne informasjon om misjonsprosjektet «Amigos gir videre til Aserbajdsjan» og gi tips til aktiviteter som kan vekke barnas engasjement for både verden og lokalmiljøet.

Vi fortsetter med prosjektene våre i Aserbajdsjan i samarbeid med Normisjon. Det er blitt et annerledes år for oss alle og vi skulle hatt en ny tur til Aserbajdsjan for å filme, som ikke lot seg gjennomføre. Derfor har vi, i tillegg til info om Aserbajdsjan, valgt å legge vekt på et tema dette semesteret; diakoni. Vi lærer om hva det betyr og hvordan diakoni blir utøvd blant annet på barnehjemmet i Merdekan. Jeg håper ressursene er til nytte for dere!

Vennlig hilsen
Margrethe Kollerud Overskott
Barnekonsulent vikar
Acta – barn og unge i Normisjon
(mko@normisjon.no)

Innhold

3 Om Amigosprosjektet
4 Filmer som tilhører heftet
5 Snakk om diakoni
6 Ash med kylling
8 Lag to ulike skilpadder
10 Fleip eller fakta om Aserbajdsjan
11 Ayran
12 Lag din egen animasjon
14 Lag en bønneboks eller godhetsboks
15 Ta vare på jorda vår

Om Amigosprosjektet

Amigos gir videre til Aserbajdsjan
En tid fremover nå skal Amigos støtte Normisjons arbeid i Aserbajdsjan. Helt siden 1994 har Normisjon engasjert seg i landet, og hjulpet enkeltmennesker og lokalsamfunn.

Prosjekter vi kommer til å fokusere på i Aserbajdsjan er:
Barnehjemmet i Merdekan, et barnehjem og sykehus for barn med nedsatt funksjonsevne. Normisjon sender et team til barnehjemmet som gir stimulans og terapi til barna, og opplæring til de ansatte.

Heyat ressurssenter er også en ressurs for barn med nedsatt funksjonsevne, men her er målet å hjelpe familiene, og dermed beholde barna hjemme.

Arbeid blant minioritetsfolkegruppen Udi. Vi arbeider kontinuerlig for å styrke Udiene og hjelpe dem med å ta vare på og utvikle sin egenart. Ønsket er at språket, tradisjonene og den historiske kristne arven kan bevares og videreformidles.

Vi kommer til å bli kjent med mange barn og voksne som er del av prosjektene våre i Aserbajdsjan. Vi vil be sammen med dem, snakke med dem og samle inn penger til prosjektene. Er det ikke gøy at vi kan være med å bety så mye for barn i et helt annet land?!

Merk betalingen:
Amigosprosjektet
Kampanjenummer: 3018
Kontonummer: 1503.02.13537

Filmer som tilhører heftet

Filmene kan du finne ved å scrolle ned på denne siden https://acta.no/arbeid/amigos/ og trykke på «Amigos gir videre våren 2021 (filmer)». Du kan laste ned filmene ved å trykke på dette symbolet:

1) Hva er diakoni?
Lær hva diakoni betyr og se en bibelhistorie med legoanimasjon som forklarer diakoni.

2) Diakoni på barnehjemmet i Merdekan
Møt to damer som har vist Guds kjærlighet til barna på barnehjemmet i Merdekan.

3) Maurisk landskilpadde
Vi lærer mer om et spennende dyr.

4) Møt Sonia Maria og oppskrift på Ash
Sonia Maria og moren hennes, Synnøve, lærer oss å lage en aserbajdsjansk matrett

5) Barn om diakoni
Noen barn snakker om diakoni og forteller om noe de har bidratt med

6) Språkskolen
Lær å si «hvordan går det» og «jeg har det bra» på aserbajdsjansk.

Snakk om diakoni

Se en av de to filmene som heter «Hva er diakoni?» og «Barn om diakoni».

Del i grupper og bruk spørsmålene under til å snakke om hva diakoni er og hvordan det kan se ut i praksis.

Forslag på spørsmål til samtale:

– Har du hørt ordet diakoni?
– Hva betyr det?

Diakoni er at vi som er kristne viser omsorg for andre for å vise dem Guds kjærlighet.

– På hvilke måter kan vi vise Guds kjærlighet til andre og bry oss om andre?

En annen del av diakoni er å kjempe mot urettferdighet og inkludere andre.

– Hvordan kan vi gjøre det?

– Hvorfor tror du Gud er opptatt av at vi skal bry oss om andre?

– Diakoni er også å ta vare på jorda vår, på hvilke måter kan vi gjøre det?

– Hvorfor er det viktig at vi tar vare på jorda vår?

– Kan du huske en gang du viste Guds kjærlighet til noen andre? Fortell!

– Kan du huske en gang noen viste deg Guds kjærlighet? Fortell!

Oppfordring:

Til neste gang dere møtes, finn en ting i gruppa som dere skal gjøre som viser Guds kjærlighet til noen andre. Det kan enten være ulikt eller at alle skal gjøre det samme. Fortell og snakk om det på neste samling.

Ash med kylling

Når det er fest i Aserbajdsjan, serveres det alltid en form for plov, eller ash, som det heter på aserbajdsjansk. Dette er en risrett som i Aserbajdsjan har utallige varianter. Her får du oppskriften på chighirtma med kylling, altså kylling med egg.

I filmen «Møt Sonia Maria og oppskrift på Ash» viser Sonia Maria og Synnøve oss oppskriften på dette.

Dette trenger du:
4–6 porsjoner

Til risen:
- 2 kopper ris
- Ca. 5 liter vann
- Litt salt
- Evt. en halv teskje safran eller gurkemeie
- Ca. 50–100 g smør

Til deigen i bunnen av gryta:
- 1 kopp mel
- Ca. 1 dl vann
- Ca. 1 dl olje
- 1 ts salt

Til kyllingen:
- 1 kg kyllingfilet
- 1 stor løk
- 4 store modne tomater eller en boks hakkede tomater
- 3 egg
- Salt
- Pepper
- Evt. hakket koriander til pynt
- matolje

Slik gjør du:
Begynn med risen.
Dette bør gjøres i god tid, da den helst skal trekke i ca. en time.

- Kok opp vann i en stor kjele. Ha salt i vannet og ha i risen. La den koke i ca. 10 minutter, til riskornene er blitt litt myke men ikke helt gjennomkokt. Hell av vannet gjennom et dørslag. Vask kjelen.
- I Aserbajdsjan pleier de å lage en slags deig i bunnen av kjelen for at risen ikke skal brenne seg.
  Bland mel, vann, olje og salt. Tilpass mengden slik at det blir en deig som er passe fast.
- Ønsker man ikke å bruke en slik deig, kan man heller bruke et bakepapir som legges i bunnen av kjelen. Bruk fortrinnsvis en tykkbunnet kjele.
- Ha litt olje i kjelen. Trykk deigen ut slik at den dekker hele bunnen. Snitt den gjerne som en pizza, slik at den blir lettere å ta ut etterpå.
- Legg så noe av risen over, skjær tynne strimler av smøret og ha oppi og krydre med litt safran eller gurkemeie hvis du vil ha med det.
- Ha så et lag til med ris, smør og mer safran eller gurkemeie.
- Legg et kjøkkenhåndkle over kjelen og sett lokket på. Sett kjelen på svakeste varme på komfyren i ca. 1 time.

Så er det kyllingen.

- Skjær løken først i to og så i smale strimler langsmed stripene i løkskallet, slik at du får små «halvmåner». Brun løkstrimlene i litt olje i en panne i ca. 10 minutter. Rør regelmessig så det ikke brenner seg. Ta så løken ut av pannen og legg den til side.
- Del kyllingfileten i litt store terninger. Stek kyllingen i litt olje i den samme pannen. Når det er blitt stekt på alle sider, tilsett salt og pepper.
- Ha så den stekte løken og tomaten over og la kyllingen stå på svak varme i ca. 25 minutter.
- Pisk sammen de tre eggene og hell dem over.
- La retten stå på svak varme i 5–7 minutter, til eggene har stivnet.
- Rør forsiktig. Ha litt hakket koriander over, om ønskelig.
- Når risen har trukket en time, legg den på et serveringsfat. Om du har brukt deig i bunnen, skrap den forsiktig ut av kjelen og legg den på toppen. Den skal ha en gyllen stekeskorpe. Er den blitt brent, er det også helt greit å ikke servere den.
- Server ris, kyllingblanding, gjerne med friske grønnnsaker og urter til.

Nush olsun, det betyr vel bekomme!

Lag to ulike skilpadder

Eggekartong-skilpadde

Du trenger:

- Eggekartong
- Piperensere
- En isoporkule eller lodden kule til hode
- Hobby-øyne
- Saks
- Maling
- Limpistol
- Lim til limpistol

Slik gjør du:

- Klipp til eggekartongen, slik at hver lille «kopp» blir et skilpadde-skall. Når man klipper i en norsk eggekartong så blir det noen sprekker i det, så enten lim sprekken sammen eller skjøt på med rester fra eggekartongen.
- Mal skallet i en farge og med prikker av en annen farge eller vær kreativ.
- Hvis du ikke har en farge på kulen allerede, så mal den.
- Lim på to øyne og lim hodet fast på skallet.
- Klipp piperenserne i noen korte deler og brett de dobbelt på midten. Hvor lange de skal være kan du bestemme selv, ut fra hvor lange ben du vil ha på den. Lim beina fast på innsiden av skallet under.

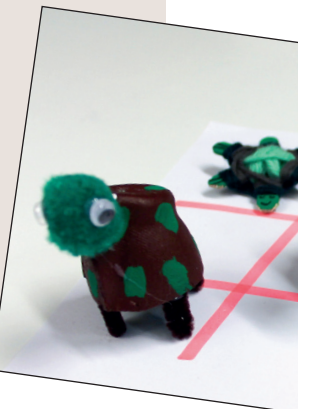

Vev en skilpadde

Du trenger:

- Ispinner
- Restegarn i ulike farger
- Saks
- Lim
- Maling

Slik gjør du:

- Bruk korte ispinner eller klipp en ispinne i to og rund av kanten med saks.
- Mal ispinnene og la de tørke.
- Lim ispinnene sammen i en stjerne, som vist på bildet.
- Klipp en kort bit av garnet, start der hvor pinnene krysser hverandre og snurr garnet rundt alle veier så det blir en klump på midten.

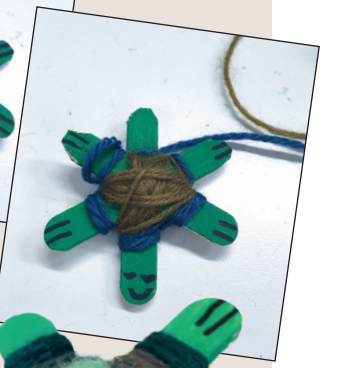

- Så fortsetter du med neste bit av garn i en annen farge. Knyt enden sammen med det andre garnet og snurr det en gang rundt en av pinnene, innerst ved klumpen. Så går du videre til neste, snurrer en gang rundt og videre til neste igjen. Fortsett sånn noen runder.
- Bytt til en tredje garnfarge som du knyter fast til garn to og gjør akkurat det samme med denne.
- Når du er ferdig, fester du garnet under med lim eller ved å knyte.

Ekstratips:
Skilpadde-tre-på-rad
Dersom man til sammen lager fem av eggekartong-skilpaddene og fem av veve-skilpaddene kan man bruke dem og spille tre på rad med. Tegn opp ni ruter på et ark og spill i vei.

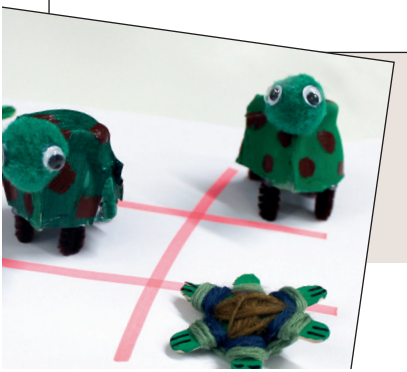

Fleip eller fakta om Aserbajdsjan

La alle gå til et «fleip-sted» eller «fakta-sted» eller be de rekke opp en hånd for fleip og to hender for fakta. Vil du lage konkurranse av det, så kan de som gjettet feil gå ut.

Påstand: Aserbajdsjan er et større land i areal enn Norge.
Svar: Fleip, Norge er cirka fire ganger så stort som Aserbajdsjan.

Påstand: I Aserbajdsjan er det en hel by som er kun bygget på stolper.
Svar: Fakta, den heter Neft Daları.

Påstand: Aserbajdsjan tjener mest penger på å selge olje og gass.
Svar: Fakta.

Påstand: I Aserbajdsjan er valutaen Euro.
Svar: Fleip, valutaen er Manat, men den ser ganske lik ut som Euro.

Påstand: I Aserbajdsjan har de ikke togbane, de bruker bare buss.
Svar: Fleip, de har togbane der.

Påstand: I Aserbajdsjan er det flest kristne.
Svar: Fleip, 93,4 % er sjiamuslimer.

Påstand: Aserbajdsjan har et eget teppemuseum.
Svar: Fakta, det ligger i hovedstaden Baku.

Påstand: Nasjonaldyret til Aserbajdsjan er en hest.
Svar: Fakta, det er en hesterase som stammer fra landet, som heter Karabakh-hest.

Ayran

Ayran er en tyrkisk salt yoghurtdrikk som også er veldig vanlig i Aserbajdsjan.

Du trenger til to glass:

- 3 dl naturell yoghurt (kjøleskapskald)
- 2–3 dl iskaldt vann
- 0,25 ts salt, eller etter smak
- Frisk mynte, sitronmelisse eller basilikum

Slik gjør du:

- Ha yoghurt, vann og salt i en blender. Kjør til det dannes litt skum på toppen, cirka et minutt. Sjekk om konsistensen og saltnivået er slik du vil ha den og tilsett mer yoghurt, vann eller salt om du vil. Kjør i så fall i noen sekunder til etterpå.
- Vi anbefaler å ha i litt frisk mynte, sitronmelisse eller basilikum. Det gir den litt mer smak.
- Serveres med en gang.

Lag din egen animasjon

Lag din egen animasjon med telefon eller nettbrett

Animasjon er å skape bevegelse når en viser mange bilder etter hverandre, og da normalt med 24 bilder per sekund.

Det som er viktig når man skal lage animasjon, er å ta små bevegelser for hvert bilde og tenke på at for å lage ett sekund så må du ta 24 bilder. Det er mange bilder om du skal lage en hel film! Men egentlig trenger du ikke å regne så mye, men bare prøve deg frem og huske å ta små bevegelser og mange bilder. Om du vil at en bil skal kjøre fort, tar du litt større bevegelser, men skal den kjøre sakte, tar du små bevegelser. La figurene også få «hvile» med å ta noen pauser så ikke alt skjer kjempefort. Det som også er viktig, er å huske å ta bilder selv om figuren står stille. Så ta 5–10 bilder etter at bilen har stoppet før neste hendelse som at sjåføren kommer ut av bilen.

Det finnes mange animasjonsapper, men en som er gratis og enkel å bruke, og som passer både på android og apple-telefoner, er Stop Motion Studio. Logoen er blå med et hvitt kamera på. Når du har lastet ned den så kan du enten lage liggende 2D-animasjon med tegninger eller stående 3D-animasjon med lego, slik vi har gjort.

2D betyr at alt er flatt og ligger på bordet som et papir. Tegnefilmer blir laget slik, men det som er morsomt er å lage cut out-filmer. Da klipper du ut figurene og beveger de på bakgrunnen du har laget. Bruk en kasse av papp eller papir slik at kameraet filmer nedover mot bakgrunnen. Pass på å få nok lys på bakgrunnen.

3D betyr at det er figurer som man kan se alle sidene på, som en barbie-dukke eller en legofigur. Disse blir filmet stående, altså at kameraet står på bordet slik som med lego-animasjonen vi laget. Her er det enklest å bruke en telefon, siden ett nettbrett blir for stort og tungt til å få til å stå. Det som er lurt, er å bruke to klesklyper som du setter på telefonen for å få den til å stå støtt. Du kan også sette opp en bakgrunn mot en vegg eller kasse.

Så er det bare å begynne! Om du bruker Stop Motion Studio, så finnes det små videoer på YouTube som viser hvordan denne appen fungerer. En bra ting med denne appen, er at du kan justere hastigheten på filmen, altså hvor mange bilder i sekundet filmen skal ha. Tar du 6 bilder, går den sakte, men tar du 20 går den fort. 12 er ofte det som fungerer best, men prøv dette før du eksporterer den.

Om du vil, kan du kjøpe flere muligheter i denne appen som å legge på musikk eller legge på tekst eller andre bilder. Men du må ikke gjøre det for å lage en film! Du kan lage den ferdig, og så eksportere den slik den er og ta den inn i et annet filmklippingsprogram som iMovie eller lignende. Her kan du få en voksen til å hjelpe deg.

Husk hovedregelen;
Ha små bevegelser og ta mange bilder så får du en kjempefin film!

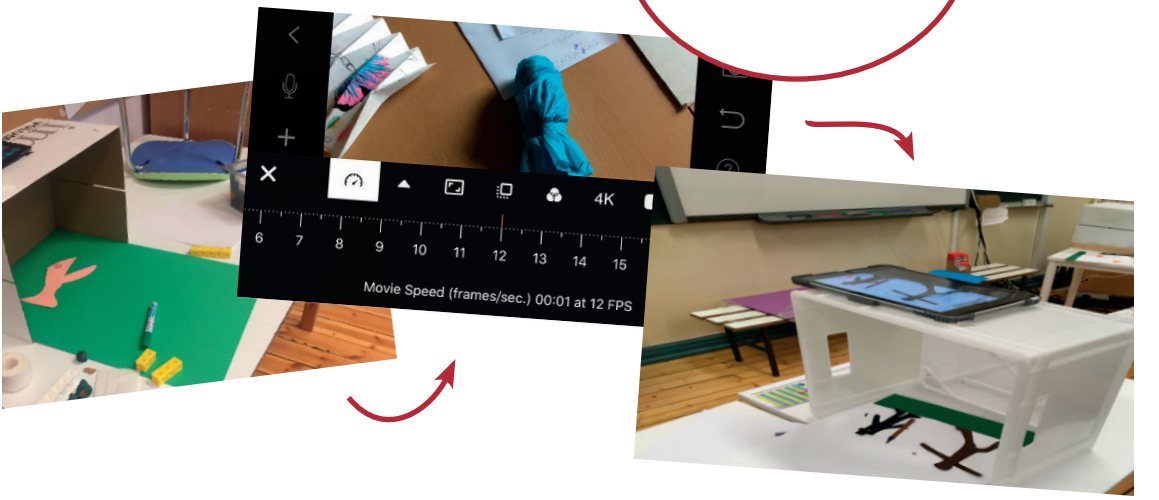

Lag en bønneboks eller godhetsboks

Lag selve boksen

- Ta en brukt hermetikkboks, for eksempel boks til mais, bønner, linser eller lignende.
- Vask den og ta av papiret på utsiden.
- Pynt boksen på ulike måter. Her kan du bruke tøybiter, papir, bånd, klistemerker, lag en liten papirvimpel hvor det står «bønn» eller «godhet», knapper, glitter eller lignende. Bare kreativiteten setter begrensninger.

Bønneboks

- Ta et knippe ispinner eller lapper og skriv ulike ting man kan be for på de; et bønneemne eller takkeemne for hver pinne/ lapp.
- Trekk så en hver dag og be for det som står på den.
- Når du har bedt for alle emnene kan du putte alt oppi igjen og starte på nytt.

Noen tips til bønneemner:

- Takk for at Gud elsker alle mennesker like mye.
- Takk for jorda vår og alt det fine på den.
- Be for de som bor i Aserbajdsjan
- Be for barna på barnehjemmet i Merdekan.
- Be for noen i familien din.

Godhetsboks

- Ta et knippe ispinner eller lapper og skriv koselige ting man kan gjøre for andre, en ting på hver lapp.
- Trekk så en hver dag eller en hver uke og gjør det som står på den for noen.
- Når du har gjort alt kan du putte alt oppi igjen og starte på nytt.

Noen eksempler på godhetsting:

- Legg en koselig hilsen eller tegning i postkassen til naboen.
- Lag kaffe eller saft på senga til noen i familien.
- Send en koselig tekstmelding eller brev til noen.
- La noen gå foran deg/dere i køen på butikken.
- Selg noe du har laget og gi pengene til Amigosprosjektet.

Ta vare på jorda vår

En del av diakoni er å ta vare på jorda Gud har skapt. Her er noen aktiviteter dere kan gjøre som bidrar til gjenbruk eller mindre søppel.

Plant purre eller vårløk på nytt

I stedet for å kaste bunnen på purre eller vårløk, så sett de i en blomsterpotte og du vil ha en ny i løpet av et par, tre uker.

Sy veske av en gammel bukse

Er buksa blitt hullete sånn at du ikke kan bruke den lenger? Sy en veske av den! På bildet ser du hvordan den kan se ut og hvordan du kan pynte den.

Lag ditt eget gavepapir

Vanlig farget gavepapir inneholder ofte mange fargestoffer og er vanskelig å resirkulere.
Da er det bedre å lage ditt eget gavepapir! Bruk papiret fra en ferdiglest avis, baksiden av et ark du ikke trenger lenger, et vasket syltetøyglass eller gråpapir. Pynt med klistremerker, maling, bilder du klipper ut fra gamle blader eller reklameaviser, bånd eller lag utstansinger med et stansejern.

Plukk søppel i nærområde og lag en søppelskulptur

Gå med hver deres pose og plukk søppel i nærområdet. Vask og tørk søppelet. Lag en søppelskulptur av det dere fant. Legg en plan først og tegn så en skisse. For å feste det er det anbefalt å bruke limpistol, superlim, stiftepistol eller sy ting sammen. Ha en utstilling for foreldrene med alle skulpturene.

Søppelsorteringskonkurranse

Finn noen ting og la barna gjette på hvor de ulike tingene skal kastes hen. Her kan det være lurt å google litt i forkant, det er ikke alt som er like intuitivt. Visste du for eksempel at blomster skal i restavfall og parfymeflasken skal til gjenbruksstasjonen som farlig avfall?

TRYKKERI: 07 Media AS
DESIGN: Hanne Liv Gyllander
PAPIR: Gallerie Art Gloss 130 gr
OPPLAG: 300 ex
FOTO: Audun Nedrelid, Margrethe Kollerud Overskott,
Kjerstin Bakkevoll, private bilder, Adobestock.

acta barn og unge i normisjon